



Kościelec Kujawski ^[1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40

Opis:

W VI wieku istniała tu wczesnosłowiańska osada, później gród. W pierwszej połowie XIII wieku miejscowość z własności kościelnej stała się posiadłością prywatną rodu Leszczyków. W 1311 r. powstała pierwsza pisemna wzmianka o miejscowości, zwanej z łacińska Ecclesia Lapidae lub Koszczol (Kościół). W wyniku małżeństwa Dobrochny Leszczyckiej z Januszem Ogończykiem z Kutna, wojewodą inowrocławskim, powstała gałąź Ogończyków Kościeleckich, która przyjęła później nazwisko rodowe Kościeleckich od nazwy wsi. Ród w XIV i XV wieku osiągnął możnowładczy status i stał się jednym z największych na Kujawach. W 1442 r. miejscowość uzyskała przywilej lokacyjny za zgodą króla Władysława Warneńczyka, potwierdzony w 1512 r. przez Zygmunta Starego. Znaczące zmniejszenie znaczenia rodziny w drugiej połowie XVI wieku był jedną z przyczyn upadku miasta i utraty praw miejskich. W pierwszej połowie XVII wieku wieś przejął ród Działyńskich, spokrewniony z Kościeleckimi, który ją posiadał do 1800 r. Wówczas Kościelec zakupił Michał Dąbski. Następnie wieś przejmowali Łączyńscy i Ponińscy. W 1946 r., po II wojnie światowej i po przejściu władzy przez komunistów, w dawnym pałacu zorganizowano Technikum Rolnicze. Parafia kościelecka była macierzystą prymasa Józefa Glempa.

We wsi należy zwiedzić pierwotnie romański kościół św. Małgorzaty z XII wieku, ufundowany przypuszczalnie przez Mieszka III Starego. W średniowieczu parafia była jedną z najbogatszych w biskupstwie kujawskim, a w 1488 r. świątynię podniesiono do rangi kolegiaty. Budowla stanowi ciekawe połączenie architektury różnych epok. Czasy romańskie reprezentuje korpus nawowy, prezbiterium, przesklepiona krzyżowo empora i wieża ze schodami. W późnym średniowieczu rozbudowano świątynię w stylu gotyckim, co wiązało się ze wzrostem jej znaczenia. Nadbudowano wówczas mury w cegle, wprowadzono ostrołukowe okna i trójkątny szczyt ceglany między nawą a prezbiterium, które dodatkowo przykryto sklepieniem gwiaździstym. Wiek XVI przyniósł najciekawsze dla świątyni zmiany. Wówczas to, przed 1559 r. do kolegiaty dobudowano, z fundacji Kościeleckich, renesansową kaplicę św. Barbary, zaprojektowaną przez wybitnego włoskiego architekta Giovanni Battistę di Quadro, którego dziełem jest także ratusz w Poznaniu. Zgodnie z ideami renesansowej architektury sakralnej, kwadratowy plan pomieszczenia symbolizował ziemię. Zamiast kopuły, będącej zwyczajowo znakiem nieba, di Quadro wprowadził stosunkowo nisko zawieszony sklepienie zwierciadlane, z zewnątrz kaplicę wieńczy attyka, co jest nietypowym rozwiązaniem w budownictwie sakralnym. Z epoki baroku zachowała się jedynie wieżyczka na środku dachu. W latach 1768-1780 została wykonana przez cieślę Gottlieba więźba dachowa. W latach 1861-1862 dobudowano od północy neorenesansową kaplicę św. Jana Ewangelisty (obecnie Serca Jezusowego), która kopiowała założenia architektoniczne kaplicy św. Barbary. W 1894 r. nawę przykryto neogotyckim sklepieniem sieciowym. Wnętrze kościoła skrywa cenne wyposażenie z wielu epok. Z pierwszej połowy XVI wieku pochodzi późnogotycka rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego, znajdująca się w kruchcie. Jednak najciekawiej prezentują się renesansowe elementy wystroju kaplicy św. Barbary. Chodzi przede wszystkim o nagrobek Jana i jego syna Janusza Kościeleckich z 1559 r. Jest to jeden z najpiękniejszych

w Polsce nagrobków o układzie piętrowym. Wykonany został w tradycji lat 30-tych XVI wieku przez warsztat krakowski, być może samego Giovanniego Marii Padovano. Cechuje go spójność i harmonijność architektoniczna i urozmaiczone, choć oszczędne traktowanie detalu. Postacie zmarłych są niemal pełnoplastyczne, wyraźnie wyłaniające się z tła i znamionują dalszy rozwój rzeźby nagrobkowej w naszym kraju. Manieryzm w wystroju świątyni reprezentuje epitafium Gertrudy Danaborskiej herbu Topór (zmarłej w 1573 r.), ołtarz główny z kopią obrazu „Przemienienie Pańskie” Rafaela Santi namalowany w 1857 r., ambona w nawie i ołtarze boczne z lat 30-tych XVII wieku. Z baroku pochodzą zaś rzeźby świętych Piotra i Pawła, obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, zwany także Matką Boską Różańcową i - w kaplicy św. Barbary - rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego oraz krucyfiks procesyjny. Z XIX wieku pochodzi wyposażenie kaplicy Serca Jezusowego, ołtarz św. Barbary w renesansowej kaplicy, drewniany chór muzyczny, witraże i część epitafiów oraz nagrobków. Świątynię i przykościelny cmentarz otacza mur z późnorenesansową bramą. Ponadto we wsi znajduje się późnoklasycystyczny pałac z 1849 r. z rozległym parkiem.

Współrzędne geograficzne:

adres strony: <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/koscielec-kujawski>

Odnośniki

[1] <https://kujawsko-pomorskie.travel/pl/koscielec-kujawski>